

הגיחה המחנאית

"להתאסף זו התחלה. להישאר ביחד זו התקדמות. לעבוד ביחד זו הצלחה"
מיוחס להנרי פורד

הגיחה מזמנת לתלמידים אתגרים פיזיים, קוגניטיביים ורגשיים בתחומי ידע, מיומנויות וערכים ומאפשרת להם לבטא את כישוריהם בתחומי מנהיגות והובלה (משי"צים) ואת כישרונותיהם. חוויית ההתנסות בשדה מעודדת הידודיות חברתית, גילוי תושייה ויצירתיות ומחזקת את הדימוי העצמי ואת הביטחון העצמי.

השהייה בשדה מאפשרת לתלמידים לגלות ולהפגין יכולות וכישורים, כיחידים ובקבוצה, ולגלות אחריות אישית בהתנסות משותפת בחוויה של חיים ושל שהייה בשדה, ולטפח מטייל עצמאי הלומד להכיר את הארץ ולאהוב אותה.

במסגרת הגיחה אנחנו בוחנים עד כמה מוכן היחיד לפעול להצלחת הגיחה.

פרופיל הגיחה

פרופיל הגיחה נועד להיות מחוון החושף את כלל המרכיבים על פי הסדר הרצוי, כך שבתהליך התכנון וההכנות לגיחה יוכל צוות שלי"ח להיערך ולבצע אותה בהתאם.

להלן סדר הפעילות המומלץ והשיקולים בבחירתו:

פעילויות ביום הראשון של הגיחה

מסדר פתיחה שכבתי (30 דק'): ינוהל על ידי המש"צים מובילי הגיחה, יוצגו בעלי התפקידים בגיחה. במהלך המסדר: יונף הדגל, תושר שירת התקווה, קטע קריאה או שירה בנושא הגיחה, תזכורת אודות התוכנית, הבהרת שגרת המחנה ברמה שכבתית, לוח הזמנים והוראות בטיחות כלליות.

שיחת פתיחה כיתתית (30 דק'): הגדרת שטח המחנן הכיתתי תזכורת אודות התוכנית הלוי"ז הכיתתי, ה"חווזה" המגדיר את נוהלי החיים במחנה וארוחת בוקר.

לימוד פרקי מחנאות והקמת מחנה (5 שעות). פרקי המחנאות הם: נושא האוהל / המחסה, והשימוש בחבל (קשרים וכפיתות). המחנה יכול לכל הפחות: לכל כיתה גדר, מאהל בבנייתם ישתתפו כלל תלמידי הכיתה. מתקני המחנן: שער, פח אשפה, לוח מודעות, מתלה לציוד יבנו במקביל על ידי חוליות המשימה. לכל השכבה: לוח מודעות, רחבה ותורן להנפת דגל ישראל.

מתקנים נוספים יבנו בהתאם ליוזמה והאפשרויות. רצוי מאוד להקים מתקני מחנאות – כגון ספסלים, שולחנות, וכו'.

שיקול הדעת: לאחר שמגיעים לאתר הגיחה מתבקש לגשת מייד להקמת המחנה, כדי לאפשר לתלמידים להנות מפרי עמלם זמן ממושך ככל האפשר. בנייה משותפת של מתקני מחנאות מזמנת מנהיגות ושיתוף פעולה בין התלמידים, ומממשת מטרות חברתיות של הגיחה.

פעילות בחירה (כשעה): משבצת זמן זו נתונה לשיקול דעתו של המורה, לפעילויות כגון: שיפור מיומנויות השדה, פיתוח מתקני מחנאות, קיום פעילות חברתית שהוכנה מראש על ידי התלמידים, פעילות אתגרית, מתן זמן פנוי לתלמידים.

שיקול הדעת: לאפשר לתלמידים להנות מחיי מחנה.

לימוד המדורה והכירה (חצי שעה): רצוי לקיים לימוד זה לקראת בישול ארוחת הערב.

שיקול הדעת: לאפשר שהלימוד יבוא לידי ביטוי בעשייה תוך בישול בשדה, אין זה אומר שכל הבישול יהיה על מדורות!

מסדר שכבתית לקראת ערב (באור אחרון) (15 דק'): הכנסה למסגרת, הוראות בטיחות מעבר מאור לחושך לקראת פעילות ערב-לילה.

שיקול הדעת: בחושך אפשרויות השליטה מצמצמות, והסכנות מתרבות, לכן לפני החושך חשוב להכניס את התלמידים מחדש למסגרת, ולוודא היערכותם לשעות החשיכה (נעילת נעליים, פנסים בהישג יד, הסרת מכשולים וכו').

בישול ארוחת ערב וניקיונות (כשעתיים).

שיקול הדעת: בתנאי שדה ארוחת הערב היא הארוחה המבושלת העיקרית של היום, שכן שעות הבוקר והצהרים זמן האור מוקדש לחוויות השדה והטיול. יש להתחיל בהכנתה בשעות האור האחרונות.

סיור להכרת הלילה - א"ש לילה (45 דקות): סיור בסביבה המאוד קרובה של המחנה. לימוד כללי התנועה בלילה, הקשבה לקולות הלילה, התבוננות בכוכבים במסילתם, זיהוי כוכב הצפון. יש לוודא שמסלול הסיור מוכר היטב למש"צ המוביל, ושאין במסלול או בשוליו בורות או חציבות שעלולות לסכן את התלמידים.

שיקולי הדעת: הסיור בלילה מזמן לתלמידים חוויה מיוחדת, ולעתים זו להם הזדמנות ראשונה להתבונן בכוכבים! קיום הסיור לפני הטקס השכבתי בא לאפשר זמן התארגנות לקראת הטקס, והגעה לטקס השכבתי לאחר בחוויה חברתית מגבשת של הכיתה.

טקס שכבתי מרכזי (חצי שעה): כולל כתובת אש, קטעי קריאה ושירה בנושא הגיחה, ברכה של מנהל בית הספר וכו'.

שיקול הדעת: הטקס המרכזי יתקיים בלילה, מאחר שהחשיכה מספקת אווירה ותפאורה טבעית מצוינת. הטקס מתקיים לאחר ארוחת הערב, כדי שהתלמידים יגיעו אליו שבעים.

ערב הווי שכבתי (45 דקות): על פי מה שהוכן על ידי הצוותים שעסקו בכך.

שיקול הדעת: חיזוק הגיבוש החברתי של השכבה.

פעילות חברתית כיתתית (30 דקות): על פי מה שהוכן על ידי הצוותים שעסקו בכך.

שיקול הדעת: חיזוק הגיבוש החברתי של הכיתה.

פעילות "לילה טוב" (15 דקות): פעילות חווייתית של "כיבוי אורות", על פי מה שהכינו התלמידים.

שיקול הדעת: חשוב לקבוע שעה סבירה "לכיבוי אורות", כך שיתאפשר לתלמידים לישון מספר שעות, ויהיו ערניים במידה סבירה ביום השני של הגיחה.

פעילות ביום השני של הגיחה

פעילות "בוקר טוב" (15 דקות): השכמה חווייתית, על פי מה שהכינו התלמידים.

שיקול הדעת: ההשכמה קשה לתלמידים, במיוחד לאחר מעט שעות שינה, לכן חשוב לייצר השכמה חווייתית מהנה, שתמתיק את הגלולה.

מסדר בוקר שכבתית (20 דקות): יתחיל במפקד, הנפת הדגל, הקראת קטע מתאים, תזכורת אודות התוכנית ודגשי בטחון ובטיחות.

שיקול הדעת: לאחר ההשכמה חשוב לרכז את כל התלמידים, להכניס אותם מחדש למסגרת.
ארוחת בוקר (45 דקות):

מסדר שכבתי לפני פירוק מחנה (15 דקות): בו יינתנו נהלים לפירוק והיבטי בטיחות.

פרוק המחנה, קיפול וארגון הציוד, ניקיון כללי (שעתיים): ריכוז הציוד בפינה באתר הגיחה (יש לוודא סימון ציוד אישי לפי צבע כיתתו).

מסדר סיום גיחה לפני יציאה למסלול (30 דקות): סיום פרק המחנאות, הכרזה על הכיתה המנצחת בתחרות, תעודות לתלמידים מצטיינים, דברי סיכום, הורדת הדגל ושירת התקווה
שיקול הדעת: ניתן לקיים את המסדר בסוף מסלול הסיור או בבית הספר.

יציאה ליש"מ בהתאמה לאחת הסדנות (5-6 שעות): את הסיור ניתן לקיים בהתאם לסדנה הנלמדת, הצעות לסיורים בהתאם למיקום אתר הגיחה בנספח - יוצאים לסיור מאתר הגיחה.
לימוד ביצוע תצפית בעזרת מפה טופוגרפית (כשעה): ציפון המפה באמצעות מצפן, וזיהוי 3-4 אתרים בולטים מאוד, בטווח של 10-3 ק"מ.

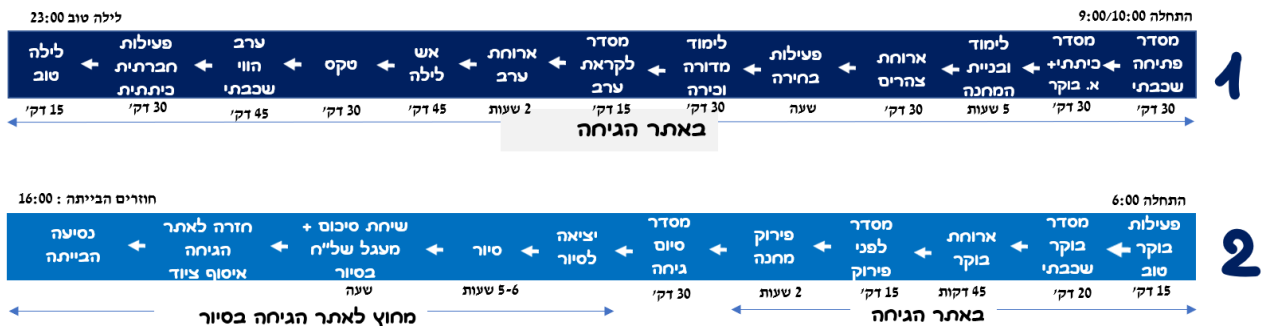
שיקול דעת: יש להכשיר את התלמידים לקיים תצפית בשטח התצפית היא אמצעי חשוב להתמצאות בשטח המיומנות תשמש אותם בכל סיורי התוכנית. רצוי לקיים פעילות זו במחנה או בשוליו, במידה שהשטח לא מאפשר זאת הנושא ישולב ביש"מ.

מעגל של"ח לסיכום הגיחה(שעה): שיחה ממוקדת בתובנות ובתחושות התלמידים לגבי היבטים חברתיים וערכיים שעלו בגיחה.

שיקול הדעת: במהלך הגיחה מתרחשים תהליכים חברתיים נמרצים, חלקם מתוכננים וחלקם ספונטניים, חשוב ללבן אותם לקראת סוף הגיחה, כל זמן ש"הברזל חם", והחוויית רוחשות בקרב התלמידים.

עלייה לאוטובוסים, הגעה לאתר הגיחה (לאיסוף הציוד), העמסת האוטובוסים בציוד וחזרה בטוחה הבייתה.

פרופיל הגיחה

יוצאים לסיור מאתר הגיחה ומתאימים סדנה

מסלולים	סדנה מתאימה	אתר הגיחה
		משמר הכרמל / חורבת שלא לה
		אנדרטת הנחל
		פארק הירדן
		אתר גולני
		ציפורי
		לביא

מסלולים	סדנה מתאימה	אתר הגיחה
		מקורות הירקון
		גוש עציון
		חוות הצופים
		שוני?
		נאות קדומים
		לטרון
		נס הרים

מסלולים	סדנה מתאימה	אתר הגיחה
		יתיר
		פארק אפק

בדוק את עצמך

תאריך: _____
 שמות מורי השל"ח: _____
 מספר תלמידים בשכבה: _____
 מספר תלמידים בגיחה: _____
 מספר מש"צים בגיחה: _____
 בית ספר: _____
 רשות: _____
 יישוב: _____
 אתר הגיחה: _____
 שכבה: _____

מרכיב הממ"ש	הפעולה	איכות הפעולה 5.....1	הערות
1	תכנון	גיוס תמיכת בית הספר לוגיסטיקה: קביעת תאריך, הזמנת אתר, הזמנת רכב / מלווים, אישור ביטחוני, הזמנת ציוד נדרש (חבלים, כלי מטבח וכד')	
2	הכנה	מפגשים: מפגש הכנה עם רכז/ת השכבה גיוס מש"צים סיור הכנה בשטח	
5	שבועות	מפגש הכנה והנחייה עם מחנכי הכיתות	
שבועות	לגיחה	אישור תוכניות עבודה עם המש"צים	
4	שבועות	מפגש מש"צים עם המחנכים והתווית דרך עבודה (חלוקת תפקידים-תאום ציפיות) שיעור 1 – חשיפה לגיחה, יצירת התלהבות	
שבועות	לגיחה	מפגש ראשון מש"צ – כיתה (מש"צים מעבירים שיעור)	
		בקרה על משימות ראשוניות: נושא שכבתי + שם כיתתי	
		הנחיית משצים למימוש רעיון "לכל תלמיד תפקיד"	
3 שבועות	לגיחה	שעור 2 סדנת מיומנויות- לוקחים אחריות בחירת המובילים + לכל תלמיד תפקיד מפגש ראשוני מש"צ/מובילים בקרה על נושא הפרסום שילוב המחנכת בנושא לכל תלמיד תפקיד, בקרה על נושא חלוקת התפקידים הוצאת חוזר הודעה על הגיחה	

הערות	איכות הפעולה 5.....1	הפעולה	מרכיב הממ"ש	
		שיעור 3 לתיית – עבודה בצוותים לקראת הגיחה	2 שבועות לפני הגיחה	
		בקרה על הכנת משימות תלמידים		
		בקרה על תיאום מחנכות משצים		
		בקרה על לוגיסטיקה (גיבוש ציוד נדרש)		
		גמר איסוף אישורי הורים לגיחה		
		ריכוז בקשות לסיוע והנחיה מהמשי"צים הכיתתיים, חלוקת המשימה בין המורים		
		גיוס המחנכת לסיוע והגברת מוטיבציה		
		הדגשת התחרות בין הכיתות באמצעות הפרסום		
		קבלת תדריך מסע מהמפקח		
		השלמת רכישות וחלוקת ציוד		
		שעור 4 המשך לתיית – עבודה בצוותים לקראת הגיחה, יצירת תיק גיחה	שבוע לפני הגיחה	
		תכנון העמסת הציוד וחלוקת התלמידים והמלווים על האוטובוסים		
		קביעת אחראי אוטובוסים, החתמת מנהל ביה"ס על הודעת מסע		
		ישיבת תדרוך מחנכים		
		קבלת פרטי הנהגים והמלווים והכנת דף קשר ושליטה	יומיים לפני הגיחה	
		קיום מסדר פתיחה שכבתי	המפגש	3
		קיום שיחת פתיחה כיתתית		
		הקמת מאהל: לימוד ובניית מחנה גדר, לוח מודעות, פח אשפה, שער, מתלה לציוד	יום ראשון	
		לינה באוהלי סיירים		
		לינה באוהלי איגלו		
		קיום פעילות חברתית: פעילות אתגרית, פעילות בהובלת תלמידים וכיו"ב		
		2-3 מסדרים כיתתיים		
		מסדר שכבתי לקראת ערב		
		לימוד בניית כירות בישול		
		בישול שכבתי		
		בישול כיתתי		

הערות	איכות הפעולה 5.....1	הפעולה	מרכיב הממ"ש	
		בישול לפי חוליות		
		א"ש לילה		
		טקס שכבתי		
		כתובת א"ש		
		ערב הווי שכבתי		
		פעילות לילה טוב		
		עבודה בחוליות משימה		
		מעורבות מחנכים		
		פעילות בוקר טוב	יום שני	
		מסדר בוקר שכבתי		
		ארוחת בוקר שכבתית		
		ארוחת בוקר כיתתית		
		ארוחת בוקר בחוליות		
		פירוק וקיפול מחנה		
		מסדר יציאה לפני סיור		
		ניקוי מחנה		
		סיור 5-6 שעות		
		מעגל שלי"ח לסיכום הגיחה		
		מסדר סיום שכבתי		
		הענקת מצטיינים		
		עיבוד וסיכום עם צוות המורים	עיבוד וסיכום	4
		שיעור 5 מסכמים גיחה, עיבוד וסיכום בכיתות		
		רישום מסקנות לשימור ולשיפור		
		בחירת משימה על ידי התלמידים לכיתה / לחולייה / ליחיד בעקבות הגיחה	מעשה	5
		בהכנה, בגיחה או אחריה		

רפלקציה צוות של"ח אחרי הגיחה-

עם יד על הלב

באיזו מידה התקיימו :

- המשמעת בגיחה
- הפעלת המשצ"ים בגיחה
- יחסי מורים תלמידים
- באיזה מידה ניתנה התייחסות לנושא הגיחה המרכיבים השונים (טקס, בנייה וכד')
- באיזה מידה היה לכל תלמיד תפקיד בגיחה
- באיזו מידה מתקיימת חברות ושיתוף פעולה